

Відповідно до Висновків Конституційного Суду Республіки Білорусь зафіксовано, що частина третя статті 24 Конституції Республіки Білорусь, яка надає можливість застосування смертної кари як виняткової міри покарання лише до її скасування, дозволяє прийняти рішення про оголошення мораторію на застосування смертної кари або про повне скасування цього покарання [7, с. 102-104].

Отже, відміна смертної кари на теренах України та Росії відкрила шлях колишнім радянським республікам до вступу в Раду Європи. Ці процеси не можна виправдати лише стратегічними міркуваннями євроінтеграції, вони зумовлені також гуманізацією та демократизацією кримінального права. Принципи гуманізму кримінального законодавства мають широкий вплив на політику держав, це виявилось у скасуванні смертної кари в Казахстані та готовності Білорусії ввести мораторій на застосування її в національному законодавстві. Відміна смертної кари Фінляндією у 1950 році, Великою Британією у 1969 році, Канадою у 1976 році лише показали світу, що наприкінці ХХ століття людство знайшло альтернативу для цього антигуманного покарання у вигляді довічного позбавлення волі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про ратифікацію Протоколу № 13 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який стосується скасування смертної кари за будь-яких обставин: Закон України від 28 листопада 2002 року № 318-IV Голос України (Київ, 24 Грудень 2002).
2. Мінченко С. Кримінологічні погляди на смертну кару в Україні та світі. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 4'2018. С. 28-38.
3. Гривняк Л. Вплив міжнародного чинника на скасування смертної кари в Україні. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2014. № 782. С. 172-175.
4. Мартиненко П.Ф. Україна і смертна кара: європейський вибір. Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2003. Вип. 9. С. 204-219.
5. Червінська С.О. Відміна смертної кари в Україні. Історія. Світовий досвід європейських країн. Актуальні проблеми вдосконалення законодавства та правозастосування частина 2.: Збірник тез підсумкової науково-теоретичної конференції наукового товариства курсантів (19 березня 2015 року) URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/>
6. Дворецкий М.Ю., Анапольская А.И. Смертная казнь: за и против. Научный журнал «Пенитенциарная наука». Юридические науки. 2019. С. 497-502.
7. Василевич Г.А. Смертная казнь: преодоление разногласий и пути ее отмены. Журнал Сибирские уголовно-процессуальные и криминалистические чтения. 2016 г. С. 96-10

УДК 37.014.5

Дегтярьов Вадим,
студент 031 групи
спеціальності Середня освіта (Історія)
СумДПУ імені А.С. Макаренка,
м. Суми, Україна

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

У статті розглядається вплив глобалізації на систему освіти, який проявляється в підсилюючих тенденціях інтернаціоналізації та інформатизації освіти. Визначається, що Болонський процес і створення єдиного освітнього простору є показниками міжнародної інтеграції в системі освіти. Визначаються переваги та недоліки інтеграції освітнього простору. Аналізується поняття глобалізації, її виклики, зокрема, чи зможе система освіти окремої країни в добу світової глобалізації бути конкурентоспроможною й водночас залишитися провідним центром накопичення та передачі знань.

Ключові слова: освіта, глобалізація, інтеграція, Болонський процес.

Дегтярьов В. Глобализационные процессы в образовании. В статье рассматривается влияние глобализации на систему образования, которое проявляется в усиливающихся тенденциях интернационализации и информатизации образования. Определяется, что Болонский процесс и создание единого образовательного пространства являются показателями международной интеграции в системе образования. Определяются преимущества и недостатки интеграции образовательного пространства. Анализируется понятие глобализации, ее вызовы, в частности, сможет ли система образования отдельной страны в эпоху мировой глобализации быть конкурентоспособной и одновременно остаться ведущим центром накопления и передачи знаний.

Ключевые слова: образование, глобализация, интеграция, Болонский процесс.

Dehtiarov V. Globalization Processes in Education. The article examines the impact of globalization on the education system, which is manifested in the increasing trends of internationalization and informatization of education. It is determined that the Bologna process and the creation of a single educational space are indicators of international integration in the education system. The advantages and disadvantages of educational space integration are determined. The concept of globalization and its challenges are analyzed, in particular, whether the education system of an individual country in the era of world globalization will be able to be competitive and at the same time remain a leading center for the accumulation and transfer of knowledge.

Keywords: *education, globalization, integration, Bologna process.*

Постановка проблеми. Глобалізація – процес всесвітньої політичної, економічної та культурної інтеграції, що не може оминати галузь освіти. Вона містить низку як позитивних так і негативних факторів і тому є дискусійним питанням та актуальним питанням.

Глобалізаційні процеси відобразилися на усіх напрямках галузі освіти, але особливо у вищій освіті.

Аналіз актуальних досліджень. Питання глобалізаційних процесів та їх впливу на освітню галузь досліджується впродовж останніх десятиліть. Серед дослідників слід виділити Ж. Малахову, Є. Бухтеєву, Н. Скотну, Т. Штатську, А. Джуринаського, В. Зінченка, Н. Мосьпан, О. Хомерікі.

Метою статті є аналіз наукових досліджень щодо впливу глобалізації на світову та українську освіту.

Виклад основного матеріалу. Глобалізація розглядається як процес всесвітньої, економічної, політичної і культурної інтеграції. Для культурної глобалізації характерно зближення ділової та споживчої культури між різними країнами, широке використання іноземних мов (особливо англійської) для міжнародного спілкування, зростання міжнародного туризму, зростання використання інтернету, який перетворився не тільки в універсальний засіб спілкування, а й стає все більш визнаним інструментом навчальної та наукової діяльності. Зрозуміло, що і освіта не може стояти осторонь від процесу загальної інтеграції, стандартизації і зближення між різними країнами світу [6, с. 65].

Те, що вища школа давно була інтернаціональним інститутом не викликає сумнівів. В історії її існування умовно можна виділити 4 основних етапи.

Перший з етапів охоплює період розвитку європейських університетів з епохи середньовіччя й Відродження до XVIII ст. Наприкінці XV–XVI ст. помітно зростає кількість українців, що здобули освіту в кращих європейських університетах – Празькому, Болонському, Краківському. Досить часто вихідці з України були провідниками загальноєвропейського ренесансу. Перші вищі навчальні заклади в Україні – Острозька та КиєвоМогилянська академії за навчальними планами були схожі на провідні західноєвропейські університети.

Другий етап зазвичай визначають між другою половиною XVIII ст. і початком Другої світової війни. На цьому етапі зростає міжнародний обмін науковими знаннями, поступово росте міжнародна мобільність студентів і викладачів.

Третій етап тривав з часу закінчення Другої світової війни до початку 90-х років минулого століття. Відбувається зростання демократичних тенденцій в освіті.

Сучасний четвертий це якісно новий етап інтернаціоналізації вищої школи та її глобалізації, за якого масове поширення освіти розглядається як гарантія конкурентоспроможності держави в новій глобальній економіці [3, с. 129 – 130].

Ж. Малахова та В. Огаренко зазначають, що технічний прогрес давно торкнувся багатьох країн. Це безпосередньо сприяє глобалізації освіти, тому що людські ресурси стають новими параметрами конкурентоспроможності підприємств. Посилення конкуренції в таких умовах висуває системі освіти більш серйозні вимоги: 1) забезпечення постійної підготовки і підвищення кваліфікації кадрів; 2) рентабельне використання її на ринку праці; 3) необхідність надання працівнику освіти, включаючи знання у області підприємництва, маневреності у виборі напрямку розвитку виробництва; 4) навчання працівників навичкам, що будуть потрібні для виконання певної роботи в умовах жорсткої конкурентної боротьби [3, с. 17 – 18].

На даний момент можна виділити два аспекти глобалізації освіти. З одного боку, економіка, промисловість прагнуть до об'єднання з метою перетворення інтелектуальних ресурсів регіону, країни або міста в чинники, що сприяють досягненню економічного зростання і інших соціальних завдань.

З іншого боку, інтернаціоналізація економічної, соціально-політичної, культурної складових в житті сучасного світу вимагає обміну не тільки товарами і капіталами, але і знаннями, а тепер і студентами і викладачами між вищими навчальними закладами і країнами. Таким чином, глобалізація освіти стала цілком логічною і закономірною складовою загальної глобалізації.

Зважаючи на це, можемо виділити основні ознаки глобалізації вищої освіти:

- Висока мобільність студентів
- Автономія університетів
- Забезпечення якості освіти
- Міжнародні рейтинги
- Мова освіти – міжнародна (англійська) [5, с. 91].

Перераховані вище тенденції ініціювали створення єдиного освітнього простору в Європі, відомого як Болонський процес [6, с. 65]. 19 червня 1999 р. у Болоньї, що в Італії, представники європейських країн, у тому числі й України, підписали "Декларацію про Європейський регіон вищої освіти". У ній зазначено, що спільний освітній сектор – важливий фактор суспільного розвитку, що може забезпечити всім потрібний рівень знань для відповіді на виклик нового тисячоліття, допомогти усвідомити спільність цінностей і належність до єдиного культурного простору. Роль освіти і співробітництва у цій сфері повсюдно визнається першочерговою. Робота для досягнення цілей, розроблених у Болонській декларації, була запланована на короткий термін і мала закінчитися до 2010 року. Таким чином, глобалізація є найбільш функціональним викликом, з яким зіткнулися

культура й освіта за свою довгу історію. Вищі навчальні заклади повинні швидко пристосовуватися до впливу глобалізації і поширення нових технологій [3, с. 18 – 19].

Тут необхідно звернути увагу на те, що мова йде не про єдину європейську систему вищої освіти, а про гармонізацію історично сформованих неоднорідних систем шляхом створення єдиних європейських стандартів для полегшення взаємодії, збільшення мобільності у сфері вищої освіти. Таким чином, глобалізація освіти, знайшла свій відбиток у створенні єдиного освітнього простору, націлена не на створення протиріч в існуючих освітніх системах, а на координацію їх дій [6, с. 66].

Важливою рисою національних систем освіти і науки XXI сторіччя є зростаюча академічна і наукова мобільність. Щорічно на наукові та виробничі стажування, конференції, семінари, навчання в різні країни світу виїжджає велика кількість людей. Це розвиває культурні та економічні зв'язки між державами, сприяє загальному науково-технічному прогресу. У багатьох промислово розвинених країнах Європи, Азії та Америки давно стали нормою короткострокові стажування за кордоном старшокласників, випускників вузів, молодих вчених і фахівців, що в подальшому полегшує їх працевлаштування. Подібні стажування розглядаються як корисний обмін науковими ідеями, дослідним і технологічним досвідом. Особливо вітають наявність такого зарубіжного досвіду транснаціональні корпорації, які мають філії та виробництва у всіх регіонах світу. Мобільність студентів стимулюється різними державними і регіональними програмами. Багато країн укладають двосторонні і багатосторонні угоди в цій галузі. Найбільш відомі європейські програми ERASMUS та SOCRATES ставлять за мету створення європейської моделі вищої освіти. Студентський обмін в рамках цих програм розглядається як потужний засіб розвитку загальноєвропейського ринку фахівців і кваліфікованих працівників [2, с. 38 – 42].

Європейська інтеграція одночасно створює і деякі освітні проблеми. Важливим є врахування культурно-освітніх інтересів виникаючих суперетносів і одночасно передбачати розвиток і збагачення шляхом освіти і виховання мов і культур національних меншин. Наростає злободенність співпраці в сфері культури і освіти представників великих і малих етносів, європейців і неєвропейців, християн і мусульман, іммігрантів і автохтонів. Європейський союз, вирішуючи завдання створення загального освітнього простору, повинен відповідати на культурно-освітні запити представників регіональних і транснаціональних малих культур [1].

Часто проблемою впровадження Європейських цінностей в освітній процес є українські реалії. В Україні, на відміну від країн Заходу, зазвичай відсутній зв'язок між рівнем освіти громадянина та його рівнем доходу. Сьогодні в країнах Європи частка робочих місць для фахівців з вищою освітою сягає 30-40%. За даними Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), вища освіта піднімає рівень доходів дипломованих фахівців не менш ніж у 1,5-2 рази. В Україні така кореляція відсутня, що відбувається на мотивації студентів при одержанні вищої освіти. Диплом розглядається лише як формальне підтвердження рівня освіти, а не як свідчення справжньої професійної кваліфікації. Таке зміщення мотивації навчання визначає формальне ставлення студентів до отримання знань, що негативно впливає на якість освіти [7, с. 37].

Деяку загрозу для національних систем вищої освіти становить поява освітніх провайдерів. В економічно слабозрозумітих країнах ця тенденція збільшує “відтік інтелекту” за кордон. Найталановитіша молодь може бути селекціонована ще в період навчання з наступним запрошенням продовжити освіту в країні походження провайдера. У результаті потоки імміграції здібної молоді збільшуватимуться. Потенціал освітніх провайдерів зростає в міру глобалізації, яка об'єктивно прискорюється діями Європейського центру з питань вищої освіти ЮНЕСКО, Ради Європи, Європейської комісії та інших міжнародних європейських організацій [4, с. 88 – 91].

Проблемою є також те, що знання, які отримують випускники українських навчальних закладів, на жаль, ще не стали конкурентоспроможним «товаром» на європейському ринку праці, тому метою української системи освіти має стати наближення рівня освітнього потенціалу населення України як за кількісними, так і за якісними показниками до промислово розвинутих країн світу. Проте, слід зазначити також складність процесу інтеграції України до європейського освітнього простору. Не слід ідеалізувати і Болонський процес, який має нерівномірний і суперечливий характер і доволі гіпотетичні цілі. І приєднання до цього процесу, і неприєднання мають свої переваги та ризики. Так, інтеграція в Європу означає зростання відкритості національної освіти й економіки та потужної конкуренції з боку вищих навчальних закладів, освітніх установ, організацій і підприємств Європейського Союзу. Що ми отримаємо в кінцевому результаті за кілька років, сказати доволі складно. Але зволікати, вичікувати і таким чином віддалятися від Європи на сьогодні неприпустимо [7, с. 39].

Висновки. Таким чином, глобалізаційні процеси в освіті проявляються в формі міжнародної інтеграції шляхом взаємного зближення освітніх систем, їх взаємодоповнюваності і взаємозалежності. Інтернаціоналізація і інформатизація освіти, а також Болонський процес є результатом глобалізаційних процесів, які поступово формують єдиний світовий освітній простір. Перед українськими освітніми закладами, зокрема школою та закладами вищої освіти стоїть завдання не тільки прийняття цього явища як даності, а й перебудови системи викладання і виховання в навчальному закладі таким чином, щоб відповідати нормативним стандартам і бути конкурентоспроможним на ринку освіти. Глобалізація в галузі освіти має свої переваги та недоліки. Серед перших слід виділити залучення України в справу передової нині західної цивілізації,

отримання безцінного педагогічного досвіду найкращих сучасних дослідників. Недоліками цього процесу є неспроможність української освіти конкурувати на ринку праці, неможливість проведення необхідних реформ, та сама відсутність умов для цих реформ. Неможливість протистояти процесу глобалізації загрожує уніфікацією не тільки освітній галузі, а й культурі українського народу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Джуринский А. Н. История педагогики и образования : учебник для бакалавров, 3-е изд., перераб. и доп. Москва : Издательство Юрайт, 2013. 676 с.
2. Бухтеева Е.Е. Тенденции глобализации в образовании. Преподаватель XXI век. 2013. № 3. С.38 – 42.
3. Зінченко В.В. Соціосистемна глобалізація вищої освіти: тенденції, наслідки, перспективи. Освітологічний дискурс. 2015. № 3. С. 127-139.
4. Малахова Ж.Д. Викладання соціології: досвід інноваційних прийомів: Навч. пос. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 280 с.
5. Мосьпан Н.В. Глобалізація вищої освіти в ЄС: наслідки та перспективи. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. 2017. Вип. 148. - С. 91-95.
6. Скотна Н. В. Вища освіта в епоху глобалізації. Вісник Національного авіаційного університету. 2013. № 2. С. 88-91.
7. Хомерікі О.А. Українська вища освіта в умовах глобалізації: крок назад перед стрибком уперед, або шлях по замкненому колу? Грані. 2015. № 4. С. 36-40.
8. Штатская Т.В. Глобализация Образования. Успехи современного естествознания. 2009. №11. С. 65-66.

УДК 378.091.3.

Колієнко Анжеліка,
студентка 64-І групи ННІФІ
Глухівського НПУ імені
О. П. Довженка,
м. Глухів, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ ІСТОРИЧНИХ ДЖЕРЕЛ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Стаття присвячена дослідженню поняття та видів історичних джерел, методики впровадження їх на уроки історії та формування предметно-історичної інформаційної компетентності учнів. Під предметно-історичною інформаційною компетентністю маються на увазі вміння та навички школярів працювати з джерелами історичної інформації. Учні повинні вміти інтерпретувати зміст, визначати надійність, критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел. За роки навчання в закладах загальної середньої освіти, у школярів мають виробитись навички до самоосвіти, вміння оперувати інформацією.

Ключові слова: історичне джерело, інформаційна компетентність, документ, методика, урок, вміння, навички.

Koliienko A. A. Application of historical sources in the process of formation of information competence of students. *The article is devoted to the study of the concept and types of historical sources, methods of their introduction to history lessons and the formation of subject-historical information competence of students. Subject-historical information competence refers to the ability and skills of students to work with sources of historical information. Students must be able to interpret the content, determine the reliability, critically analyze the differences in the positions of the authors of the sources. During the years of study in general secondary education, students must develop skills for self-education, the ability to operate with information.*

Key words: *historical source, information competence, document, methodology, lesson, skills, abilities.*

Постановка проблеми. Сучасна освіта в закладах загальної середньої освіти знаходиться на такому етапі розвитку, де наявне послідовне впровадження компетентнісного підходу до процесу навчання молодого покоління. Фахівці-методисти дотримуються думки, що освітній процес повинен бути компетентнісно-орієнтованим. Це має простежуватись в його спрямованості на результат, певному рівні учнівських досягнень. Серед складників предметно-історичної компетентності виділяють інформаційну компетентність, яка передбачає роботу дітей з історичною джерельною інформацією. Варто наголосити на тому, що сучасна історична освіта школярів неможлива без формування саме інформаційної компетентності, тобто вміння знаходити і доцільно використовувати інформацію.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання використання історичних джерел під час навчання історії завжди активно досліджувалось науковцями. Проблему почали вивчати наприкінці XIX – на початку XX ст. російський історик М. Стасюлевич, німецький педагог Г. Дістервег, російський методист І. Виноградов. У 1880-х роках було засновано Київську школу В. Антоновича, до якої входили провідні історики того часу: М. Грушевський, Д. Багалій, М. Довнар-Запольський, Д. Дорошенко, Н. Полонська-Василенко. Всі представники цієї школи ретельно вивчали документи, уривки з яких вміщували на сторінках своїх праць. Дещо пізніше, на початку XX століття, російські історики М. Рожков, М. Покровський, Я. Кулжинський підбирали тексти джерельної інформації в залежності від рівня їх доступності для учнів.